

รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

A Model of Dual Vocational Education Supervision in Uttaradit Province
under the Office of Vocational Education Commission

สุพจน์ ใจน้อย¹ พิมพกา ธรรมสิทธิ์² ชลายุทธ์ ครุฑเมือง³

Supot Jainoy, Phimpaka Thammasit, Chalayuth Khrootmuang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ 5 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 5 คน และครูนิเทศก์สาขาวิชา 66 คน รวม 76 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ 2 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้าสาขาวิชางานระบบทวิภาคี 4 คน และผู้ควบคุมการฝึก 2 คน รวม 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศการศึกษา และด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ เป็นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิธิดำเนินการของรูปแบบ ประกอบด้วย การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา การวางแผนการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านสถานประกอบการ ด้านผู้เรียน และด้านผู้ปกครอง

คำสำคัญ (Keywords) : การนิเทศการศึกษา; ระบบทวิภาคี; อาชีวศึกษา

Received: 2023-05-21 Revised: 2023-06-01 Accepted: 2023-06-02

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Education Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: lsupottoeyl@gmail.com

² อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer,Gradate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Phimpakathamassit@gmail.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer,Gradate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: chalayuth@gmail.com

Abstract

This research aimed to study the needs and forms of dual vocational education supervision in Uttaradit Province under the Office of the Vocational Education Commission. The population used in the research consisted of five directors, five deputy academic directors, and sixty-six academic supervisors, totally seventy six people. The target group included two directors, one deputy academic director, four people from the dual system, and two training supervisors, totally nine people. The research tools included questionnaires and interview forms. The statistical tools used to analyze the data were mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed that

1. The need for the dual vocational education supervision in Uttaradit Province under the Office of the Vocational Education Commission in all 4 areas, ordered from the most necessary to the least, were: evaluation, implementation, current problem conditions and needs, as well as planning.

2. A model of the dual vocational education supervision in Uttaradit Province under the Office of the Vocational Education Commission consisted of the principles. The dual education management system came from an agreement between an educational institution and enterprise. For the purposes of this model, students had knowledge, skills, morals, ethics and desirable characteristics. Its operational method consisted of a current condition survey, problems and needs of educational supervision, planning, compliance, and evaluation. The conditions for the success consisted of policies, educational institutions, teachers, related personnel, enterprises, students and parents.

Keywords: educational supervision; dual system; vocational education

บทนำ (Introduction)

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.) ระดับเทคนิค (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส.) และระดับเทคโนโลยี (ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ หรือ ทล.บ.) ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพประกอบกับรัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อต้องการให้นักเรียนสนใจเรียนสายอาชีพมากขึ้น เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถทำงานได้ทันที ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพ โดยอิสระได้ แนวคิดการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะประกอบด้วยผู้เข้าร่วมงาน 2 ฝ่าย คือ สถานประกอบการ และสถาบัน

การอาชีวศึกษาร่วมกันฝึกอาชีพและให้ความรู้แก่นักเรียนนักศึกษา โดยสถานประกอบการเน้นการฝึกด้านทักษะอาชีพ และสถาบันการอาชีวศึกษาเน้นการจัดการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี โดยแต่ละฝ่ายมีพันธกิจว่า สถานประกอบการ รับผิดชอบในการฝึกอาชีพให้นักเรียนนักศึกษาตามข้อตกลง โดยเน้นการฝึกให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการปฏิบัติงานและเรียนรู้วัฒนธรรมของการทำงาน (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2563: 11)

การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรดิตถ์ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรดิตถ์ วิทยาลัยการอาชีพพิชัย วิทยาลัยรัตนประสิทธิ์วิทย์และวิทยาลัยเทคโนโลยี มีสภาพการจัดระบบทวิภาคี จำนวน 18 หลักสูตร มีการนิเทศสภาพปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้เรียนในระบบทวิภาคีของสถานศึกษา การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า ยังมีปัญหาในการจัดการรูปแบบศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุจุดเน้นและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีการจัดระบบการอบรมที่หลากหลายรูปแบบ onsite online สำหรับครูฝึกและครูนิเทศก์ มีระบบการรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ รวมถึงรูปแบบการนิเทศติดตามและระเบียบต่างๆ สอดคล้องกับ (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2565: 37) กล่าวว่า ควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการขับเคลื่อนการเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เป็นร้อยละ 50 การขับเคลื่อนบทบาทภารกิจของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีทั้งส่วนกลางและเขตพื้นที่อย่างชัดเจน มีการจัดระบบการอบรมที่หลากหลายรูปแบบ onsite online และ E-learning สำหรับครูฝึกและครูนิเทศก์ มีระบบการรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ มีการจัดยกย่องเชิดชูเกียรติ สถานประกอบการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างแพร่หลาย เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จัดสรรอัตราบุคลากรให้กับศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนระบบทวิภาคี สร้างความรู้ ความเข้าใจ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้กับกลุ่มเป้าหมายให้เพิ่มมากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการนิเทศของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและยกระดับมาตรฐานการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษาและด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 5 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน และครูนิเทศก์สาขาวิชา จำนวน 66 คน รวมจำนวน 76 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน หัวหน้าสาขาวิชาในระบบทวิภาคี จำนวน 4 คน และผู้ควบคุมการฝึกในสถานประกอบการ จำนวน 2 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรดิตถ์ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ วิทยาลัยการอาชีพพิชัย วิทยาลัยรัตนประสิทธิ์วิทย์ และวิทยาลัยเทคโนโลยี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาตั้งแต่ มิถุนายน 2565-พฤษภาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ตอนซึ่งตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด โดยแบบสอบถามมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8 กับ 1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.967

2.2 แบบสัมภาษณ์ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอนซึ่งตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของกลุ่มเป้าหมายและตอนที่ 2 เป็นกรอบประเด็นสัมภาษณ์โดยนำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) ลำดับที่ 1-3 ในแต่ละด้านของนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อหารูปแบบนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในการออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นประชากรตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

3.1.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ส่งในรูปแบบของแบบสอบถาม (paper) และแบบ QR Code ของ Google forms ส่งให้แก่โรงเรียนเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน มกราคม 2566 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2566 ได้ข้อมูลกลับคืนมา ร้อยละ 100

3.1.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาและตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนี้

3.2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ในการออกหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2.2 ผู้วิจัยเตรียมการสัมภาษณ์โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า พร้อมส่งประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้ก่อนล่วงหน้า

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมายในระหว่างเดือนเมษายน 2566 และขอสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมขออนุญาตบันทึกเทปสัมภาษณ์แล้วรีบกดเทปเพราะจะได้ไม่หลงลืมประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับการสัมภาษณ์

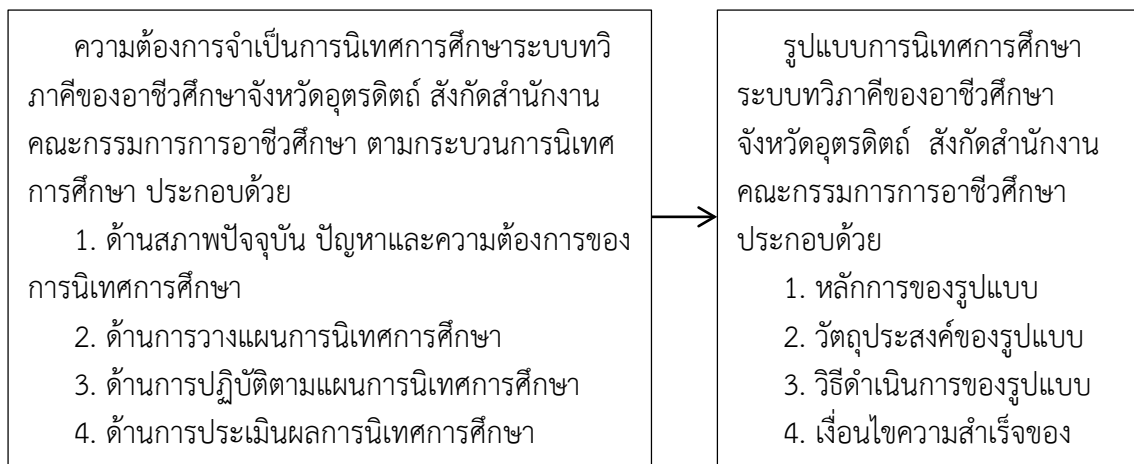
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คนนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดำเนินการจัดกลุ่มและเรียบเรียงข้อมูลโดยการจัดลำดับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ผนวกกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสร้างรูปแบบนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)



ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังตารางดังนี้

ความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่	สภาพที่ควรจะเป็น	PNI	ลำดับ PNI
1. ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา	4.021	4.684	0.165	3
2. ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา	4.147	4.826	0.164	4
3. ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา	4.139	4.853	0.172	2
4. ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา	4.116	4.837	0.175	1
รวม	4.105	4.800		

จากตารางพบว่าสภาพที่เป็นอยู่การนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.105) เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา และด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

สภาพที่ควรจะเป็น การนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.800) เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา และด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่ามีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน

การประเมินผลการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษาและด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย

2.1 หลักการของรูปแบบ เป็นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียน นักศึกษาเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อจัดเตรียมนักเรียน นักศึกษาด้านอาชีวศึกษาในระดับฝีมือระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลิตรายงาน นักศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.3 วิธีดำเนินการของรูปแบบ ประกอบด้วย

2.3.1 การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา วิทยาลัยมีคำสั่งคำสั่งผู้บริหาร ครูนิเทศก์ ผู้ควบคุมการฝึกในสถานประกอบการในแต่ละสาขาวิชา เชิญประชุมมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการก่อนออกฝึกอาชีพเพื่อชี้แจงสภาพปัญหาและแนวทางในการปฏิบัติ

2.3.2 การวางแผนการนิเทศการศึกษาเป็นการที่วิทยาลัยนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาวางแผนเตรียมการเพื่อให้การนิเทศสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.3.3 การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษาเป็นการที่วิทยาลัยออกคำสั่งให้ครูนิเทศก์แต่ละสาขาวิชาจัดสายการนิเทศ ภาคเรียนละ 3 ครั้ง มีวิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น Online, Onsite, Application ตามปฏิทินที่กำหนดไว้

2.3.4 การประเมินผลการนิเทศการศึกษาเป็นการที่วิทยาลัยประชุมสัมมนาหลังฝึกอาชีพ เพื่อทราบถึงปัญหาในการฝึกอาชีพ ประสพการทำงาน ให้ข้อเสนอแนะ สรุปผลการนิเทศนักเรียน นักศึกษา DVE-DATA จัดการรูปแบบรายงานมีหลักฐานเป็นรูปถ่าย และส่งงานระบบทวิภาคี ให้ฝ่ายวิชาการ นำผลการนิเทศเผยแพร่บนเว็บไซต์

2.4 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย

2.4.1 ด้านนโยบาย ดำเนินการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

2.4.2 ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรต้องอยู่บนฐานความต้องการของสถานประกอบการ และความต้องการของประเทศ เนื้อหา หลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ต้องเป็นแบบฐานสมรรถนะ เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎี และมีทักษะในทางปฏิบัติ สามารถปฏิบัติงานได้มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.4.3 ด้านสถานประกอบการ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ตามสมรรถนะที่สถานประกอบการต้องการ ส่งเสริมสนับสนุนครูฝึกในสถานประกอบการ สนับสนุนทรัพยากรการจัดการศึกษา โดยร่วมมือให้สถานศึกษาแนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียน

2.4.4 ด้านผู้เรียน สถานศึกษาและสถานประกอบการ ร่วมกันประชาสัมพันธ์ แนะนำให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้เรียนที่ศึกษาระบบทวิภาคี และคัดเลือกผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะวิชาชีพพอเพียงสำหรับการปฏิบัติงาน และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.4.5 ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อการศึกษอาชีวศึกษาเป็นเชิงบวกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนสายอาชีพในระบบทวิภาคี ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับ และการมีงานทำหลังผู้เรียนสำเร็จการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 4 ด้าน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เป็นการประเมินผลการนิเทศตรวจสอบผลของการปฏิบัติงาน กำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ให้ครูนิเทศและผู้ควบคุมการฝึกในสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศโดยรวบรวมข้อมูล สรุปปัญหาและอุปสรรคนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการนิเทศภาคเรียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจารย์ หงษ์แก้ว (2563: 104) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า การตรวจสอบความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศโดยรวบรวมข้อมูล เพื่อสรุปปัญหาและอุปสรรค ประชุมร่วมกันหลังปฏิบัติการนิเทศ ร่วมกันวิพากษ์และวิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประเมินผลการดำเนินการนิเทศให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด นำผลการประเมินมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประเมินผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย

2.1 หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียน นักศึกษาเป็นการ

จัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ สอดคล้องกับ แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2563: 11) และจากพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยมีการจัดแผนการเรียนแผนการฝึกอาชีพ การวัดผลและการประเมินผลเพื่อมุ่งเน้นผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัย ที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง ใช้เทคนิคในการทำงานสร้างและพัฒนางาน วางแผนจัดการพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาอาชีพสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ (2559: 45) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง พบว่า หลักการประกอบด้วย หลักกลายมิตร หลักประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์งาน หลักการพัฒนาภาวะผู้นำครูให้สามารถปรับปรุงสังคมอีกต่อหนึ่ง และหลักการนิเทศเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) จะประสบความสำเร็จควรดำเนินการดังนี้ 1. ผู้นิเทศควรสร้างความต้องการการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น กระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศเกิดความต้องการในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เตรียมสื่ออุปกรณ์ ป่าหมายของการให้คำชี้แนะ การสอนอย่างเหมาะสม มีเทคนิค การอธิบายและเน้นจุดสำคัญ ในบางครั้งควรแสดงการทำงานให้ผู้รับการนิเทศได้เห็น 2. ผู้รับการนิเทศ ควรมีความพร้อมในการรับการนิเทศ และได้มีการฝึกปฏิบัติตามที่ออกแบบ และ 3. กระบวนการนิเทศแบบสอนแนะและพี่เลี้ยง ควรวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครู สร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย สังเกตการณ์สอนของครูตามแผนที่วางไว้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีการจัดเตรียมนักเรียน นักศึกษาด้านอาชีวศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลิตนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2563: 11) ที่กำหนดจัดเตรียมกำลังคนด้านอาชีวศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สร้างระบบ

การศึกษาวิชาชีพที่ให้ออกาสในการศึกษาวิชาชีพแก่เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จากสถานประกอบการ ลดปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาส่งเสริมให้บุคคลในวัยเรียนและวัยทำงานพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพการจ้างงานและอาชีพอิสระ ใช้ทรัพยากรและสร้างพลังเครือข่ายทางสังคมที่มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อปฏิรูปการศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนัยภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์ (2558: 4) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาด เล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า 1. มีการสำรวจรวบรวมและกำหนดขอบเขตสภาพปัญหาต้องมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของสภาพปัญหา เพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศภายในมาให้ความรู้กับคณะกรรมการนิเทศ และผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในระบบนิเทศมากยิ่งขึ้น ปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินการนิเทศภายในที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบตรงต่อเวลาดำเนินตามแนวกัลยาณมิตรสมานฉันท์และโปร่งใสผู้บริหารและผู้นิเทศต้องเสริมแรงด้วยการแนะนำ การออกคำสั่งและการติชมผลงานที่ออกมาเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้พิจารณาทางเลือกในการปรับปรุงแก้ไขงานของตน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความชัดเจนในเกณฑ์การนิเทศ มีการสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดและมีความเชื่อมั่นสูง

2.3 วิธีดำเนินการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา วางแผนการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะวิธีการดำเนินการนิเทศการศึกษา ทั้ง 4 ขั้นตอน เป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มีนักการศึกษาหลายๆ ท่านได้กล่าวไว้และผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ เป็นกระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน ดังกล่าวมาแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจริย์ หงษ์แก้ว (2563: 97) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ลำดับขั้นตอนในการทำงานร่วมกันอย่างมีแบบแผนระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2. การวางแผนการนิเทศ 3. การปฏิบัติตามแผนและการนิเทศ 4. การประเมินผลนิเทศ

2.4 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ดำเนินการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรต้องอยู่บนฐานความต้องการของสถานประกอบการ เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎีและมีทักษะในทางปฏิบัติ ด้านสถานประกอบการ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ด้านผู้เรียน คัดเลือกผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะวิชาชีพพอเพียงสำหรับการปฏิบัติงาน และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นเชิง

บวกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนสายอาชีพในระบบทวิภาคี มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับ และการมีงานทำหลังผู้เรียนสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับ แนวทางปฏิบัติการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2563: 17) ที่กำหนด ด้าน นโยบาย ดำเนินการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถาน ประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาบรรลุตาม วัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรต้องอยู่บน ฐานความต้องการของสถานประกอบการ และความต้องการของประเทศ เนื้อหา หลักสูตร และกระบวนการ เรียนรู้ต้องเป็นแบบฐานสมรรถนะ เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎี และมีทักษะในทางปฏิบัติ สามารถปฏิบัติงานได้มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้านสถาน ประกอบการ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมใน การคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ตามสมรรถนะที่สถานประกอบการต้องการ ส่งเสริมสนับสนุนครูฝึกในสถาน ประกอบการ สนับสนุนทรัพยากรการจัดการศึกษา โดยร่วมมือให้สถานศึกษาแนวทางปฏิบัติการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียน ด้านผู้เรียน สถานศึกษา และสถานประกอบการ ร่วมกันประชาสัมพันธ์ เน้นแนวให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้เรียนที่ศึกษาระบบทวิภาคี และคัดเลือกผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อ วิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะวิชาชีพพอเพียงสำหรับการปฏิบัติงาน และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อ การศึกษาอาชีวศึกษาเป็นเชิงบวกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนสายอาชีพในระบบทวิภาคี ให้ความ ร่วมมือกับสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับ และการมีงานทำหลังผู้เรียนสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564: 100) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักและให้ความสำคัญ กับการนิเทศภายใน จึงทำให้เกิดความพร้อมในการนิเทศภายใน โดยมีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ประเมินและนำเอาผลการนิเทศมาปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายใน ถือเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำนิเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนส่งเสริมช่วยเหลือ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศอีกทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ทั้งสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็นรูปแบบที่นำไป ประยุกต์ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ 4 ขั้นตอน คือ

1. หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียน นักศึกษาเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการจัดเตรียมนักเรียน นักศึกษาด้านอาชีวศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลิตนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. วิธีดำเนินการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา วางแผนการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา

4. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ดำเนินการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรต้องอยู่บนฐานความต้องการของสถานประกอบการ เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎี และมีทักษะในทางปฏิบัติ ด้านสถานประกอบการ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ด้านผู้เรียน คัดเลือกผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะวิชาชีพพอเพียงสำหรับการปฏิบัติงาน และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นเชิงบวกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนสายอาชีพในระบบทวิภาคี มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับ และการมีงานทำหลังผู้เรียนสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้การนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีประสบผลสำเร็จวิทยาลัยต้องให้ครูนิเทศก์ ผู้ควบคุมการฝึกและ นักเรียน นักศึกษาร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา พบว่าความต้องการจำเป็นอันดับหนึ่ง ครูนิเทศก์ ผู้ควบคุมการฝึกและ นักเรียน นักศึกษาร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศการศึกษา ดังนั้นควรวิจัยคือการพัฒนาแบบประเมินผลการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- ปาจริย์ หงษ์แก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- วิสุทธิ วิจิตรพัชรารณ. (2559). รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพีเลียง. *The Golden Teak: Humanity and social Science Journal (GTHJ)*. 22(2): 38-50.
- ศรัณย์ภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์. (2558). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ. (2563). แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ. (2565). รายการสรุปผลการดำเนินงานโครงการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่คุณภาพมาตรฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

